

ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛADOVA СУЧАСНОЇ КОРПОРАТИВНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У вітчизняній та зарубіжній практиці значна роль у розвитку підприємств належить дивідендній політиці, оскільки вона впливає на їх соціально-економічні аспекти діяльності і визначає, що оптимальне розподілення чистого прибутку має враховувати інтереси власників (учасників) та інтереси розвитку виробництва. В той же час і досі визнається той факт, що єдиного алгоритму формалізації цього співвідношення немає. Дивідендна політика формується під впливом багатьох факторів, а її взаємозв'язок та взаємозалежність з розвитком підприємства в цілому, в тому числі, і корпоративного, знаходиться в знаходженні оптимального балансу між цими процесами, що і визначає актуальність даного дослідження.

Питаннями дивідендної політики займалось багато науковців. Серед вітчизняних дослідників доробки В. В. Бабіченко,

А. О. Гавриша, М. В. Карвацького, І. М. Свідерської та інших займають вагоме місце. Але, незважаючи на значну кількість наукових аспектів розгляду питань дивідендної політики, залишаються дискусійними ті, що стосуються її впливу на формування сучасної корпоративної моделі розвитку підприємства та потребують подальших досліджень.

Наразі доцільно підкреслити, що обґрунтована дивідендна політика в сучасній корпоративній моделі розвитку підприємств, може суттєво визначати ріст курсу цінних паперів, фінансових результатів, потенціалу власного капіталу та рівень захищеності власників і учасників корпоративного процесу.

Достатньо ґрунтовну оцінку стану корпоративного управління з відкритої інформації про діяльність підприємств можливо здійснити на матеріалах оприлюдненої інформації акціонерних товариств України, що надається Агентством з розвитку інфраструктури фондового ринку України – повноцінним інформаційно-консультаційним центром для всіх суб'єктів розкриття інформації на фондовому ринку [4].

За даними річної фінансової звітності та інформації про діяльність ПАТ "Житомирський маслозавод", що оприлюднена на сайті SMIDA проведемо аналіз стану дивідендної політики підприємства.

Дослідження питань формування збалансованої системи взаємовідносин між ПАТ "Житомирський маслозавод" та зацікавленими особами відносяться до таких, що повинні відповідати економічним інтересам усіх зацікавлених осіб, а особливо, економічні інтереси акціонерів, насамперед, пов'язані з ефективною дивідендною політикою, що повинна задовольняти їх короткострокові цілі в отриманні дивідендів та зростанні ринкової вартості акцій.

Оцінка дивідендної політики ПАТ "Житомирський маслозавод", здійснена на основі розрахунку дивіденду на одну акцію засвідчила про організацію політики нульового дивіденду (табл. 1).

Таблиця 1

Місце дивідендної політики в корпоративній моделі розвитку
ПАТ "Житомирський маслозавод"

Рейтинг за даними ПФТС	Структура власності, 2014 р.	Чистий прибуток в розрахунку на одну акцію, грн.			Дивіденди на одну акцію, грн., 2014-2016 рр.
		2014 р.	2015 р.	2016 р.	
Відсутнє котирування на фондовій біржі	Фізична особа, Україна №1 – 59,9% Фізична особа, Україна №2 – 34,3% Номінальна вартість простої акції бездокументарна іменна – 0,05 грн.	2,34	1,74	2,57	0,0

Дослідження існуючої та потенційно можливої дивідендної політики ПАТ "Житомирський маслозавод" дозволило виявити різну наявність достатньої величини чистого прибутку, за рахунок якого може бути здійснена виплата дивідендів. Як показав проведений аналіз стану корпоративного розвитку підприємства можна зробити висновки, що ринкова вартість акцій ПАТ "Житомирський маслозавод" не залежить від дивідендної політики, прийнятої в акціонерному товаристві, попри існування низки теоретичних розробок про існування такої залежності. Все це є підтвердженням доказу про переважання на ринку цінних паперів акцій, орієнтованих на зростання ринкової вартості, і в меншій мірі на отримання доходності у вигляді дивідендів.

Оптимальний розподіл прибутку ПАТ "Житомирський маслозавод" дозволяє збалансувати інтереси всіх учасників корпорації: акціонерів, менеджменту, працівників. Інтереси менеджменту та працівників пов'язані з реінвестуванням прибутку, оскільки це дозволить забезпечити такі умови праці, які сприятимуть зростанню заробітної плати. Інтереси акціонерів полягають у формуванні такої іміджу підконтрольної їм власності, який сприятиме зростанню її ринкової вартості. Зростання ринкової вартості є результатом направленої дії комплексу факторів, серед яких основним з них є частка на ринку, ефективність діяльності, стан корпоративного управління тощо [3, с. 209].

Рівень організаційного забезпечення умов для формування збалансованої системи взаємовідносин для ПАТ "Житомирський маслозавод" є високим. Причинами високого рівня контролю за діяльністю ПАТ "Житомирський маслозавод" зі сторони виборних та призначених органів є наявність факту ворожого скуповування акцій корпорації конкурентом, що призвело до активності участі виборних органів в діяльності ПАТ "Житомирський маслозавод". Негативний вплив кризи 2014-2016 рр. призвів до погіршення результатів діяльності, що вплинуло на зниження рівня економічних інтересів акціонерів.

ПАТ "Житомирський маслозавод" демонструє невисокий рівень економічних умов для задоволення економічних інтересів своїх акціонерів і дещо вищий рівень організаційних умов. Представлене співвідношення організаційних та економічних умов для задоволення економічних інтересів акціонерів у ПАТ "Житомирський маслозавод" є поясненням існуючих значень курсової вартості його акцій та визначає напрями подальшого зростання для забезпечення зростання економічних показників, що впливають на формування дивідендної політики як сучасної корпоративної моделі розвитку підприємства.

Взаємозв'язок корпоративного управління ПАТ "Житомирський маслозавод" та економічного зростання підприємства передається через механізми підвищення ефективності використання ресурсів корпорації. Корпоративне управління ПАТ "Житомирський маслозавод", в першу чергу, направлене на забезпечення виконання фінансових показників: прибутку та рентабельності інвестицій. В довгостроковій перспективі результатами належного корпоративного управління є зростання ринкової капіталізації та можливості залучення значного обсягу інвестицій з метою сталого прибуткового розвитку ПАТ "Житомирський маслозавод". Розрахунки потенційних можливостей для виплати дивідендів свідчать про наявність у ПАТ "Житомирський маслозавод" частки чистого прибутку, яка може бути використана для задоволення інтересів акціонерів у частині дивідендних виплат.

Дивідендна політика ПАТ "Житомирський маслозавод" є інструментом впорядкування корпоративних відносин, структури та складу власного капіталу. Окремі інвестори надають перевагу реінвестуванню прибутку в підприємство з метою майбутнього збільшення рівня капіталізації та курсу акцій, а окремі з них, переважно дрібні, надають перевагу максимальним дивідендним виплатам. Ефективність дивідендної політики ПАТ "Житомирський маслозавод" повинна розглядатись як чинник загальної ефективності господарської діяльності підприємства та бути умовою реалізації цілей його розвитку у поточному періоді та стратегічній перспективі. Політика розподілу прибутку є ефективною, якщо сприяє ефективній діяльності підприємства. Розробка дивідендної політики ПАТ "Житомирський маслозавод" має ґрунтуватись на індивідуальному підході, спираючись на його фінансово-економічні показники, можливості й потреби залучення інвестиційних ресурсів та загрози щодо втрати контролю над ними.

Список використаної літератури:

1. Бабіченко В. В. Дивіденди в інформаційній моделі вітчизняного фондового ринку / В. В. Бабіченко // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2015. – №11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4590>
2. Гавриш А. О. Вибір оптимального типу дивідендної політики як інструмент управління прибутком українських підприємств / О. А. Гавриш // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(5). – С. 154-160.
3. Карвацький М. В. Методичні підходи до оцінювання рівня збалансованості інтересів акціонерів в акціонерних товариствах пивобезалкогольної промисловості / М. В. Карвацький // Формування ринкових відносин в Україні 2012. – № 11 (138). – С. 207-211.
4. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) SMIDA [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://smida.gov.ua>.
5. Свідерська І. М. Проблеми реалізації дивідендної політики підприємств [Електронний ресурс] / І. М. Свідерська // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_PNR_2013/Economics/3_143876.doc.htm